

מראי מקומות- זבחים מ'

דשאני משכן מבהמ"ק, דלענין המשכן בעצם לא הי' בו קדושת מקום כלל, רק קדושת מחיצות. ולכן זהו חי' הקרא דהתם, דאף דהחצר לא בעי גג אלא מחיצות, אבל קדושת ההיכל בעי גג, ואם אין לו גג אין לו קדושת היכל. אבל כל זה דוקא במשכן, דאין לו קדושת היכל אלא כ"י ש לו גג, אבל בבהמ"ק, דהקדושה הי' קדושת מקום, דבמקדש מקריבין אע"פ שאין בית (אי קדושה ראשונה קדושה לעתיד לבוא), א"כ אפי' קדושת היכל לא נתבטלה עי"ז שנפחתה. אלא דלענין חטאות הפנימיות, גילתה התורה דבעי שיהא הגג שלם, ולא סגי בקדושת המקום לחוד. וא"כ, זהו חידוש רק לענין חטאות הפנימיות, אבל לענין שאר דברים סגי בהא שיש בו קדושת היכל, ולכן אם נפחתה הגג כשר ההיכל לענין הקרבת קטורת, וכדו'. אולם ע' במשך חכמה (שמות כ"ו, י"ד) שכ' דמה דאי' בפסחים (פ"ו) דגגין ועליות לא נתקדשו לבד מגגו של היכל, נראה דהמקור לזה הוא מהמשכן, דאיקר מקדש, ומקום היריעות הי' מכוסה, והחצר לא הי' מכוסה. וא"כ, ע"כ אין הכיוונים מעיקר המקדש, וא"כ אפי' אם הי' העזרה מקורה (וכ"כ הרמב"ם [בית הבחירה ה', א'], דבאמת כל הר הבית הי' מקורה), מ"מ אי"ז מעיקר דין המקדש. ולכן כאן אמר' שאם נפתחה התקרה של ההיכל לא הי' מזה, דההיכל בעי להיות מקורה כמו שהי' במשכן, אבל לא הי' העזרה. ומבואר מדבריו דלא כהגרי"ז, אלא דדין גג על ההיכל הוא ממש דין גג שהי' על הקודש במשכן, וצ"ע.

(ד) לר' יהודה נמי איצטריך, סד"א מידי דהוה אסמיכה ושירי הדם, וכו'- הק' בחי' ר' ארי' לייב (י"ד), לכאור' סברת אביי חזקה היא, דהי' שייך לומר דמתן ד' דומה לסמיכה ושירים, ולכן צריך קרא לומר דמעכבי, ולמה יפלוג ר' ירמ' ע"ז, ויפרש הברייתא שלא כפשוטו (וכמבואר בתוס' ד"ה מתן). ותי' דבאמת יש לחקור בהא דמתן ד' דדמים פנימיים על מזבח הזהב, האם זה הזאה חדשה, וכמו דהזאה על הפרוכת הזאה

(א) לפי שלא למדנו לפר יוה"כ לסמיכה- הק' בחי' הגרי"ז, למה צריך קרא לפר יוה"כ לסמיכה, הרי מצינו ביו"כ שסומך ב' פעמים בב' הוידוים, ובע"כ שזה נלמד מקרא אחרינא שצריך וידוי בשעת סמיכה, דאל"כ מנ"ל ב' סמיכות, וא"כ למה לן קרא לרבות סמיכה כלל, הא בלא"ה בעינן סמיכה משום דינא דוידוי. ותי' דצ"ל דהחידוש הוא דעצם דין הקרבן נמי בעי סמיכה, דב' הסמיכות דבעינן להוידוי אין דינן בעצם הקרבן, רק דין דהוידוי צריך סמיכה, ומקרא דהכא נפקא לן דהקרבן עצמו צריך סמיכה. והביא נפק"מ בזה, למשל לענין תיכף לסמיכה שחיטה, דמצד הדין סמיכה של וידוי אין צריך להיות דוקא תיכף לסמיכה שחיטה, אבל אם הוי דין בעצם הקרבן, אז שפיר בעינן תכף. ועוד נפק"מ לענין אם נשפך הדם לאחר שנתן הדם בין הבדים, דצריך להביא פר אחר ולהתחיל בהיכל, דנראה דאי"צ וידוי חדש, משום דהוידוי הוא צורך היום ולא חובת קרבן, וכיון שכבר נתודה פעם א' בפר הראשון, כבר יצא חובת וידוי, שהוא חובת היום. אבל סמיכה שהוא חובת הקרבן, בעי אפי' על פר השני.

(ב) לפי שלא למדנו לפר יוה"כ לסמיכה ולשירי הדם- הק' החזון איש (י"ג, ג'), למה לן קרא לשפיכת שיריים, למה לא ילפי' מא דדריש רבי לעיל לז. מוהנשאר בדם ימצה, ותי' דשאני פנימיים דאין דמן על מזבח החיצון, וא"כ י"ל דלא אתרבי לשפיכת שירים על החיצון, וע"ש עוד בזה.

(ג) מבעי לי', שאם נפחתה תקרה של היכל לא הי' מזה- ע' בחי' הגרי"ז דהעיר דהאי קרא מיירי לענין חטאות הפנימיים, וא"כ משמע דרק לגבי קרבנות אלו שייך דין זה דנפחת התקרה, אבל לגבי שאר עבודות שפיר יש לו דין אהל מועד, כגון קטורת או חטאת החיצונים. והביא דבתורת כהנים (פי' ויקרא), על הפסוק דזרקו את הדם על המזבח אשר פתח אהל מועד, אי' ולא כשהוא מגולה ולא כשגילתה רוח את היריעה, ומ"ש. ותי'

(ז) **בדם שיהא בדם שיעור טבילה מעיקרא- ע'**
במשנה למלך (מע"ק ד', ח') שהביא מח' ראשונים בזה, **דרש"י ותוס'** ס"ל דמה דבעינן שיעור טבילה מעיקרא, היינו דבשעת קבלה צריך לקבל כל מה שצריך למתנות של אותו קרבן, כל המתנות וההזאות. אולם הרמב"ם ס"ל דכל דין זה נאמר רק לגבי ההזאות, דצריך לקבל כל הדם הנצרך להזאות, אבל אינו צריך גם לקבל הדם הנצרך לכל המתנות, ע"ש איך שביאר מחלקותם.

(ח) **וטבל ולא מספג- העיר בחי' הגרי"ז, א"כ**
 דצריך טבילה אף בחטאות החיצונות, א"כ יצא דדם קרוש יהי' פסול בהם, דא"א לטבול בו. אבל ק', דהא מבואר במנחות (כ"ז) דרק לענין חטאות הפנימיות פסול דם שקרש, משום דלאו בר הזאה וטבילה, אבל החטאת החיצונית כשר משום דולקח אמר רחמנא, והאי לקיחה ונתינה, ומ"ש ממספג. ותי' דאה"נ, ודאי גם בחטאת חיצונית דם קרוש פסול, אלא דאי"ז פסול בחפצא דדם, אלא דאינו יכול לעשות בו המעשה טבילה. והביא שיש נפק"מ בזה לענין החיוב מיתה למי שאוכל הדם, דבחטאת פנימיות, כיון שיש פסול בחפצא דדם, ואין הדם מצד עצמו ראוי לזריקה, לכן אין בו חיוב כרת, משא"כ מצד דין זה דוטבל ולא מספג, אין שום חסרון בחפצא דדם, ובעצם הדם ראוי לזריקה, וא"כ מי שאוכלו שפיר יהי' חייב כרת.

(ט) **אלא פר העלם דבר של ציבור ושעירי עבודת כוכבים, איכא למיפרך מה להנך וכו'- והעיר הרש"ש** דהי' יכול לפרוך כמו דפרכי' לעיל, דמה לשניהם שכן אין דמן נכנס לפני ולפנים. וכ' דאולי לא הי' הגמ' רוצה לפרך פירכה שלילית במקום שהי' יכול לפרוך פירכא חיובי, שכן מכפרין על עבירות מצוה ידועה.

חדשה הוא, כן מתן ד' על מזבח הזהב. או דלמא, באמת זהו דין מתן ד' דמזבח החיצון, רק דהחיצונים ניתנים על מזבח החיצון, והכא ניתנו על מזבח הפנימי, אבל באמת זהו ממש ההזאה של מזבח החיצון. וכ' דהך גמ' של אביי מוכח דבאמת מתן ד' של פנימים הוא במקום מתן ד' של חיצונים, ומש"ה שפיר מדמה הגמ' למתן ד' שבכל מקום דלא מעכב, ושפיר מדמהו לסמיכה. משא"כ ר' ירמי' סבר דמתן ד' בפנים דין הזאה חדשה הוא, לא במקום מתן ד' של חיצונים, אלא דין חדש כמו בין הבדים, ולהכי לא מדמה כלל לסמיכה.

(ה) **קמ"ל- פרש"י, דאילו סמיכה ושירים, אפי'**
 עקרינהו לגמרי לא מעכבי, ואילו מתן ארבע חדא מינייהו מעכב בחטאת החיצונה, הלכך מייתינן כולהו לעיכובא. והק' בחי' ר' ארי' לייב (י"ד, ג'), מה ענין שאר מתנות למתנה א' המעכבת, הלא חלוקים הם בדיניהם לכמה דברים, וא"כ איך כיילינהו האי מתנה לענין לדרוש על השאר דמעכבי. והוכיח ר' לייב מכאן דגדר של מצות מתן ד' הוא דמצוה ליתן מתן ד', לא ליתן ד' מתנות, אלא מתנה א' של ד' מתנות, ודייק מדברי הרמב"ם דבאמת אם לא עשה כולן לא עשה המצוה, דמצותה דוקא בארבע כא'. ולכן כ' דבאמת אף אחרי שידעינן שמתנה אחת מתרת, כל זה הוא לעכב, אבל למצוה שפיר נשאר הדין דבעינן זריקה של מתן ארבע, וזו היא צורתה של זריקה זו של למצוה.

(ו) **להכשיר אמין שבאצבע- פרש"י, שאם עלתה לו אם באצבע, לא הוי חציצה. וע' בנתיבות הקודש,** דכ' לחקור בדיון זה, האם מה דאמין כשרין הוא משום דהתורה חידש כאן דאפי' מה שרובו ומקפיד כלפי האצבע אינו חוצץ, והיינו אפי' כל מידי דטפל לאצבעו, ואפי' אם הוא רובו ומקפיד, כיון דסכ"ס טפל הוא לאצבעו הרי גזה"כ הוא דאינו חוצץ. או דלמא, כיון דכתי' בתורה דצריך לטבול באצבעו, א"כ י"ל דצריך אצבע ממש, ואפי' חציצה כל שהוא אינו כשר, וע"ז חי' התורה, דאה"נ, צריך אצבע ממש, וחציצה כל דהו פוסל, אלא דחידש התורה דאמין באצבע אינו חוצץ.